ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓު
ދިވެހިރާއްޖެ

[illegible]

- ޤަޟިއްޔާ ނަންބަރު: 2019/HC-A/236
- އިސްތިއުނާފުކުރި ފަރާތް: އިބްރާހީމް ޔޫސުފް [illegible]، ސ.ފޭދޫ
- އިސްތިއުނާފާ ދެކޮޅު ފަރާތް: ނަޖީމާ މޫސާ [illegible]، ސ.ފޭދޫ
- މައްސަލައިގެ ބާވަތް: ބިން އައްޔަންކުރުން

މައްސަލަ ބެލި ފަނޑިޔާރުންގެ މަޖިލިސް:
ފަނޑިޔާރު ޢާއިޝަތު ޝުޖޫނާ
ފަނޑިޔާރު މުޙައްމަދު ސަލީމް
ފަނޑިޔާރު މުޙައްމަދު ސަމީރު އަބްދުﷲ

ހުކުމް ތާރީޚް: 16 ރަޖަބު 1446 / 16 ޖަނަވަރީ 2025

ހައިކޯޓުގައި ޤަޟިއްޔާ ރަޖިސްޓްރީ ކުރެވުނު ތާރީޚް: 16 ޝަޢުބާން 1440
21 އޭޕްރިލް 2019

އިސްތިއުނާފުކުރެވުނު ޤަޟިއްޔާ:

- ނަންބަރު: 3088/Cv-C/2017
- ޝަރީޢަތް ކޯޓު: ސިވިލް ކޯޓު
- ބާވަތް: ދީން އަދާކުރުވުން
- ހުށަހެޅުނު ތާރީޚް: 02 ނޮވެމްބަރު 2017
- ނިމުނު ތާރީޚް: 18 ޖުލައި 2018

ހައިކޯޓު ނަންބަރު 2019/HC-A/236 ޤަޟިއްޔާ

އިސްތިއުނާފުކުރި ފަރާތް
އިބްރާހީމް ޔޫސުފް
ޤާނޫނީ ވަކީލް: [illegible] ސަޢީދު އަޙްމަދު
އިންސާފު ލީގަލް އެލް.އެލް.ޕީ

އިސްތިއުނާފަށް ޖަވާބުދޭ ފަރާތް
ނަފީސާ މޫސާ
ތަމްސީލުކުރި ވަކީލް: ޢަބްދުﷲ ޢަފީފް މޫސާ
އެމިކަސް [illegible] އެލް.އެލް.ޕީ

[illegible]- މައްސަލަ [illegible] [illegible]- ދީން އަދާކުރުވުމުގައި ޝަރުޢީ [illegible] [illegible]

ފަނޑިޔާރު ހުސައިން މަޒީދުގެ ރައުޔު:

ތަޢާރުފު:

1. މިއީ ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 3088/Cv-C/2017 ޤަޟިއްޔާ އިސްތިއުނާފު ކުރުމަށް މ.ސަކަރިޔާ، ސ.ހިތަދޫ އިބްރާހީމް ޝާކިރު (މީގެ ފަހުން **"އިބްރާހީމް ޝާކިރު"** ނުވަތަ **"އިސްތިއުނާފު ކުރި ފަރާތް"**) ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓަށް ހުށަހަޅުއްވުމުން ރަޖިސްޓަރީވެފައިވާ މިކޯޓުގެ ނަންބަރު 2019/HC-A/236 ޤަޟިއްޔާއެވެ.

2. މިޤަޟިއްޔާގައި އިސްތިއުނާފު ބަލައިގަތް ފަރާތަކީ، މ.ސަނޫފިރާ، ސ.ހިތަދޫ ނަޒީމާ ޙުސައިން (މީގެ ފަހުން **"ނަޒީމާ ޙުސައިން"** ނުވަތަ **"އިސްތިއުނާފު ބަލައިގަތް ފަރާތް"**) އެވެ.

މައްސަލައިގެ ތަފްޞީލު:

3. "މ. ސަކަރިޔާ" (ރަޖިސްޓަރީ ނަންބަރު ބ. 16473، 870 އަކަފޫޓު)[1] ، ސަރުކާރު ބިމުގެ[2] ނަންބަރުގައި ރަޖިސްޓަރީކުރެވިފައިވާ، އެގޮތުގައިވާ އިމާރާތްތަކާއި ނަމުގައި މިހާރުގެ ½ ސަރުކާރު ބިމުގެ ވެސް، މިމައްސަލައިގައި އިސްތިއުނާފުކުރި، އިބްރާހީމް ޝާކިރުއަށް ހިބައިން ދީފައިވާކަމެވެ. އަދި، މަދަނީ ކޯޓުގެ ނަންބަރު 918/MC/2007 ޤަޟިއްޔާ (މީގެ ފަހުން "ހިބަ ޙުކުމް" ގެ ގޮތުގައި ބަޔާންކޮށް ހުކުމް) އިންނެވެ. އެޤަޟިއްޔާ ނިމިފައިވަނީ 08 ޖުލައި 2007 ގައެވެ.[3]

4. 17 ޖުލައި 2011 ގައި ސަރުކާރު ބިން ނިސްބަތްކޮށްފައެވެ.[4] އިބްރާހީމް ޝާކިރުގެ ފަރާތުން މަރުހޫމާގެ ވާރިސުންގެ ދައުލަތަށް ޝަރީޢަތުން ބިން ސާބިތުކޮށް ދެއްވުމަށް އެދި ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 1934/Cv-C/2011 ޤަޟިއްޔާ (މީގެ ފަހުން **"ވާރިސު ޙުކުމް"**) އެވެ. އެޙުކުމުން ވާރިސުންގެ ގޮތުގައި

---

[1] ބ. 16473 އިމާރާތުގެ ރަޖިސްޓަރީ

[2] ސަރުކާރު ބިމުގެ ނަން "ސަރުކާރު ބިން" މިނަން ރަޖިސްޓަރީކޮށްފައިވާ ގޮތުން ކަނޑައެޅިފައިވާ ރަޖިސްޓަރީގައި ބަޔާންކޮށްފައިވެއެވެ

[3] މަދަނީ ކޯޓުގެ ނަންބަރު 918/MC/2007 ޤަޟިއްޔާ

[4] ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 1934/Cv-C/2011 ޤަޟިއްޔާގެ "ވާރިސު ޙުކުމް" ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވެއެވެ

3 (ތިނެއް) ފަރާތެއް ކަނޑައެޅިފައިވެއެވެ. އެއީ، ފިރިމީހާ އިބްރާހީމް ޔޫސުފް، އެއްބަނޑު އަޚް މުޙައްމަދު ނިޔާޒު އަދި އެއްބަނޑު އުޚްތު ނަޖީބާ މޫސާއެވެ. މިމައްސަލައިގައި ތަރިކައިން ބެހުމަށް އެދިފައިވަނީ، މއ.ސައިނާރިއާ އިން ސަޖީނާ މޫސާއަށް ލިބިގެންވާ ބައެވެ. ވާރިސުންގެ ތެރެއިން އެއްބަނޑު އަޚް މުޙައްމަދު ނިޔާޒުއަށް ލިބިގެންވާ ބައި އެއްބަނޑު އުޚްތު ނަޖީބާ މޫސާއަށް ހަދިޔާކޮށްފައިވެއެވެ.[5] މިޤަޟިއްޔާގައި ކަނޑައަޅާފައިވަނީ މއ.ސައިނާރިއާއިން ސަޖީނާ މޫސާއަށް ލިބިގެންވާ ބައި އިބްރާހީމް ޔޫސުފްއާއި ނަޖީބާ މޫސާއަށް ހަމަހަމައަށް ލިބިގެންވާ ކަމަށެވެ. މިޤަޟިއްޔާ ނިމިފައިވަނީ 15 ޖަނަވަރީ 2013 ގައެވެ.

5. [illegible] [illegible] ހުށަހަޅާފައިވަނީ ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 3088/Cv-C/2017 ޤަޟިއްޔާއެވެ. މިއީ މއ.ސައިނާރިއާ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] މިމައްސަލައިގައި [illegible] [illegible] ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 918/MC/2007 ޤަޟިއްޔާއިން [illegible] [illegible] 435 [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

6. މިޤަޟިއްޔާ އަޕީލުގައި ހިނގަމުންދަނިކޮށް، 18 ޖަނަވަރީ 2018 ގައި، ނަޖީބާ މޫސާގެ ފަރާތުން [illegible] ނަންބަރު 270/Cv-C/2018 ޤަޟިއްޔާ ހުށަހަޅައެވެ. އެޤަޟިއްޔާގައި ނަޖީބާ މޫސާ އެދިފައިވަނީ ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 1934/Cv-C/2011 ޤަޟިއްޔާގައި މއ.ސައިނާރިއާއިން ނަޖީބާ މޫސާއަށް ލިބިފައިވާ ބިން ހަވާލުކޮށްދިނުމަށެވެ.[6]

7. [illegible] [illegible][7] އަކީ މއ.ސައިނާރިއާ އޮތް ބިން [illegible] [illegible] [illegible] ދެމެދުގައި ބިން [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

---

[5] ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 1934/Cv-C/2011 ޤަޟިއްޔާގެ ޞަފްޙާ 7

[6] ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 270/Cv-C/2018 ޤަޟިއްޔާގެ ޞަފްޙާ 1

[7] ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 3088/Cv-C/2017 އާއި ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 270/Cv-C/2018

މިދެމައްސަލަ އެކުގައި ހިނގުމަށް ސަޕްރީމްކޯޓުން ނިންމާފައިވެއެވެ.[8] ދެ މައްސަލައިގެ ދިފާޢު އެކުލަވާލުމުގައި ވިއިރު، މަޞްލަޙަތު ގޮތުން ނިންމައި ވާސިލުވި ސަނަދު ގަބޫލުކުރެވިފައިވާތީ، އިބްރާހިމް ޙުސައިނުގެ ފަރާތުން އިސްތިއުނާފު ކުރުމުން އެދި ހުށަހަޅާފައިވާ ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 3088/Cv-C/2017 ޝަރީޢަތުގައެވެ. އެގޮތުން، އެމައްސަލައިގައި ނިންމާފައިވަނީ އަންނަނިވި ގޮތަށެވެ.

> "ދަންނަވަން، ބުނެވިދާނީ ކަންކަން އެގޮތުގައި ކުރުވާއެކު، މއ.ސަރުވިލާ / ފާތު ނަޖީބާ ދީދީ ކުރަންޖެހޭ ގޯޅި އަޕާޓްމަންޓް ބަލައިގަތުން ކުރަނީ، ވިޔަފާރި އާދަ ހަދައިދިނުމުގެ އެއްބަސް އިޤްރާރުނާމާގެ ނަންބަރު 138-LBS1/144/2018/371 (16 ޖަނަވަރީ 2018) ސީޓްއާއި މިލްކުން ފޮނުވައިދީފައިވާ ބޯޓު އެއްގަމުގެ މއ.ސަރުވިލާ އޮފީސް (ރަޖިސްޓަރީ ނަންބަރު ޖ-16473) 870 (އަށްސަތޭކަ ހަތްދިހަ) އަކަފޫޓުގެ ބިންބިމަކީ ގޮތުގެ ބިން ބައިވެރި، މއ.ސަރުވިލާ އޮފީސް ގެއްލުން ފަރުނިޗަރުތަކުގެ 63.84 (ފަސްދޮޅަސް ތިނެއް ޕޮއިންޓް އަށެއް ހަތަރެއް) އަކަފޫޓު ބޭރުގެ ގޮތުގައި ނިސްބަތްވާ، ގޯތި ގޮތުން ބިންބިމުގެ ގޮތުގެ އެކަށީގެން ފޫޓު 185.56 (ސަތޭކަ އަށްޑިހަ ފަހެއް ޕޮއިންޓް ފަހެއް ހައެއް) އަކަފޫޓުގެ ބައި ބަހައިލިބިފައިވާ މއ.ސަރުވިލާ / ފާތު ނަޖީބާ ދީދީއަށް، އަދި އެ ބިމުގެ ބައިގެ ގޮތުގެ ފޫޓު 620.6 (ހަސަތޭކަ ވިހި ޕޮއިންޓް ހައެއް) އަކަފޫޓުގެ ބައި ބަހައިލިބިފައިވާ މއ.ސަރުވިލާ / ފާތު އިބްރާހިމް ޙުސައިނަށް އަދާކުރުމަށްކަމަށް ކަނޑައަޅައި، މިގޮތުގެ މަތިން ކޮށްދެއްވުމަށެވެ."

8. ސިވިލް ކޯޓުގެ މިނިންމުން ބާޠިލު ކުރުމަށް އެދި ނަގާ، މއ.ސަރުވިލާ އޮފީސް ގޯތި ބައިކޮށް ބިން އަށްބައިކޮށް އިސްތިއުނާފު ކުރި ފަރާތުގެ ބަދަލު ފަރާތުން އެއްވާ ބަހައިދިނުމަށް އެދިފައިވާ ނަމަވެސް، މިދުވަހުން ކުރަންޖެހޭ އަދާކުރުމުގެ އަޕާޓްމަންޓް ބަލައިގަތުން ކުރަނީ ވިޔަފާރި އާދަ އިޤްރާރުނާމާގައި ވަނީ ހުށަހަޅާފައި ކަމަށާއި ކޮންމެ ބަދަލެއް ހުށަހަޅާފައިވާ ބަޔާން ބޭނުން ކުރާ ގޮތަށް އިސްތިއުނާފު ކުރުމާއި

---

[8] ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 3088/Cv-C/2017 ޝަރީޢަތުގެ ޞަފްޙާ 2 އާއި ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 270/Cv-C/2018 ގެ ޞަފްޙާ 2

ފަރާތުން ހުށަހެޅި ތާރީޚު އަސާސަކަށް ބަލައިގެން ރަޖިސްޓްރީ އިން ހުށަހެޅި ތާރީޚާއި އެއްގޮތަށް ބިން ބައިކުރުން ކަމަށް ސަބަބުވަމުން ބަޔާންކުރެވިފައިވެއެވެ.[9]

9. ދެފަރާތުގެ ދެމެދުގައި މީހުން އިސްތިއުނާފުކުރި މައްސަލަތައް އަންނަނިވި ތާވަލުގައި ހިމެނިގެން ވެއެވެ.

ނަންބަރު	ކޭސް ނަންބަރު	ހުށަހެޅި ފަރާތް	ބާވަތް	ހުށަހެޅި ތާރީޚު	ނިމުނު ތާރީޚު
1	918/MC/2007	ސަލީމާ މޫސާ	ހިބައިން ދިނުން	06-06-2007	08-07-2007
2	1934/Cv-C/2011	އިބްރާހީމް މޫސާ	ތަރިކަ	28-09-2011	15-01-2013
3	3088/Cv-C/2017	އިބްރާހީމް މޫސާ	ބިން އައްޔަންކުރުން	02-11-2017	18-07-2018
4	270/Cv-C/2018	ނަޒީރާ މޫސާ	ބިން އައްޔަންކުރުން	18-01-2018	18-07-2018

އިސްތިއުނާފުކުރެވުނު ހުށަހެޅި ނިންމުމަކާއި ދެފަރާތުގެ ވާހަކަ:

10. ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 3088/Cv-C/2017 ކޭސްއާއި އިސްތިއުނާފުކުރުމަށް އިބްރާހީމް މޫސާގެ ފަރާތުން ހުށަހަޅުއްވާފައިވާ އަންނަނިވި ނިންމުންތަކުގެ މައްސަލަ ބިނާކުރެވެ.

10.1. ފުރަތަމަ ނިންމުމަކީ، ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 3088/Cv-C/2017 ކޭސްއާއިން ޝަރީޢަތްކުރީ، މަދަނީ ކޯޓުގެ 918/MC/2007 ކޭސްއާއިން އިސްތިއުނާފުކުރި ފަރާތަށް ދިފާޢުވެރިޔާ، މ. ސަރިނާ އުތުރާ ބަނޑާރަ ގޯތިން ދިފާޢުވެރިޔާ 435 އަކަފޫޓުގެ ބިން އަހަރަށް ކުރިއަރުވަން ކަމަށް ވިދިނު، އިސްތިއުނާފު ކުރި ފަރާތުން ޝަރީޢަތް ގޮތަށް ހިފާފައި މ. ސަރިނާއެވެ ހިތް ބިން ބެހިދިނުމުގެ ގޮތުގައި ބަރަކާ، ބިން އަހަރުން ކުރެވިފައި، ސިވިލް ކޯޓަށް އިސްތިއުނާފު ކުރި ފަރާތުން ހުށަހެޅުއްވި މައްސަލައިގައި ވަކިކޮށްދިނުމަށް ހުށަހެޅިގެން ބޭނުމަށް ހުށަހެޅި ނިންމުމެވެ.

---

[9] ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 3088/Cv-C/2017 ކޭސްއާއިގެ މައްސަލައިގެ ހުކުމުގެ ހުށަހެޅުއްވުން ނިންމުމުގެ 4

10.1.1 މިނުކުތާގެ ތަފްސީލުގައި އިބްރާހީމް ޔޫސުފްގެ ފަރާތުން ބުނެފައިވަނީ، އިބްރާހީމް ޔޫސުފްގެ ފަރާތުން ސިވިލް ކޯޓުގައި އެދިފައިވަނީ، އިބްރާހީމް ޔޫސުފަށް ހިބައިން ލިބިފައިވާ ބިން ވަކިކޮށް އައްޔަންކުރުމަށްކަމަށްވެފައި، ނަޖީބާ މޫސާގެ ފަރާތުން ހުށަހެޅި ނަންބަރު 270/Cv-C/2018 ޤަޟިއްޔާގައި ނަޖީބާ މޫސާ އެދިފައިވަނީ [illegible] ގޯތީގެ ބިން ބެލެނިވެރިންގެ މެދުގައި ބަހިކޮށް އައްޔަންކުރުމަށްކަމުން، މިދެ މައްސަލައަކީ ތަފާތު ދެ [illegible] މިދެ މައްސަލަ އިދާރީ ގޮތުން [illegible]

10.1.1.1 މިނުކުތާގެ ޖަވާބުގައި ނަޖީބާ މޫސާގެ ފަރާތުން ބުނެފައިވަނީ، ނަޖީބާ މޫސާގެ ފަރާތުން ސިވިލް ކޯޓަށް ހުށަހެޅި ނަންބަރު 270/Cv-C/2018 ޤަޟިއްޔާއި އިބްރާހީމް ޔޫސުފްގެ ފަރާތުން ހުށަހެޅި ނަންބަރު 3088/Cv-C/2017 މިދެ މައްސަލައިގެ [illegible]

10.2 **ދެވަނަ ނުކުތާއަށް،** މަދަނީ ކޯޓުގެ 918/MC/2007 ޤަޟިއްޔާއިން [illegible] 435 [illegible]

ކުރެވިފައިވާ މައްސަލައާއިއެކު ސިވިލް ކޯޓަށް ހުށަހަޅާފައިވާ ހިނދު، ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 918/MC/2007 ޤަޟިއްޔާއަށް ރިޢާޔަތްކުރެއްވުމެއްނެތި މައްސަލަ ނިންމާފައިވުންކަމަށް ބުނެ ހުށަހެޅި ނުކުތާއެވެ.

10.2.1 މިނުކުތާގެ ތަފްސީލުގައި އިބްރާހީމް ޔޫސުފްގެ ފަރާތުން ބުނެފައިވަނީ، ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 918/Cv-C/2007 ޤަޟިއްޔާގެ ނިންމުމަކީ ނިޔާއީ ނިންމުމެއްކަމަށްވީއިރު، މިޤަޟިއްޔާގެ ދަށުން އިބްރާހީމް ޔޫސުފަށް ލިބިފައިވާ ހައްޤެއް އުނިކަން ލިބޭގޮތަށް ކޯޓުން ކޮށްފައިވާ ހުކުމަކީ އަދުލު އިންސާފުން ބޭރުން، އެއްމަރުތަބާގެ ކޯޓަކުން ކޮށްފައިވާ ހުކުމަކަށް ބެލުމެއްނެތި، އަދި އިބްރާހީމް ޔޫސުފްގެ ހައްޤުތައް ގެއްލޭގޮތަށް ކޮށްފައިވާ ޝަރުޢީ އަދި ޤާނޫނީ މިންގަނޑާ ޚިލާފު ހުކުމެއްކަމަށެވެ.

10.2.1.1 މިނުކުތާގެ ތަފްސީލުގައި ނަތީޖާ މޫސާގެ ފަރާތުން ފާހަގަކޮށްފައިވަނީ، މަދަނީ ކޯޓުގެ ނަންބަރު 918/MC/2007 ޤަޟިއްޔާއިން އިބްރާހީމް ޔޫސުފަށް ހިބަ ކޮށްދީފައިވާ ½ ބިން [illegible] ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 3088/Cv-C/2017 ޤަޟިއްޔާއިންކަމާއި، ބިން [illegible] އެޤަޟިއްޔާގެ [illegible] ނިމުނުގޮތުގެ ރިޕޯޓުގެ 4 ވަނަ ނުކުތާއިން ސާފުކޮށް އިނގޭން އޮންނަކަމަށެވެ.

10.3 **ތިންވަނަ ނުކުތާއަކީ؛** އިސްތިއުނާފުކުރި ފަރާތުން ހުށަހަޅާފައިވާ [illegible] [illegible] ½ [illegible] ހުށަހަޅާފައިވާ [illegible] މައްސަލަ [illegible] ހުށަހެޅި ނުކުތާއެވެ.

10.3.1 މިނުކުތާގެ ތަފްސީލުގައި އިބްރާހީމް ޔޫސުފްގެ ފަރާތުން ބުނެފައިވަނީ، [illegible] [illegible] 435 [illegible]

ގޮތަށް ފާހަގަކޮށްފައި އަދި އެބައި ވަކިކުރުމުން، އެއްބަސްވުމާ [illegible] [illegible] ލިބިގެންވާ ބައި ވަކިން އެނގޭގޮތަށް ފާހަގަކޮށްފައިވާ [illegible] އެއްވެސް ވަރަކަށް [illegible] [illegible] [illegible] ޝަރީޢަތުން [illegible] އަދި މައްސަލަ ނިންމުމުގައި [illegible] ނަތީޖާ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] ގެއްލުމަކަމެވެ.

10.3.1.1 [illegible] [illegible] ނަތީޖާ [illegible] ފަރާތުން ފާހަގަކޮށްފައިވަނީ، އިބްތިދާއީ [illegible] ފަރާތުން ހުށަހެޅި [illegible] މިން އައްޔަންކުރުމުގައި އަސްލަކަށް ބަލާއިރު [illegible] ޝަރީޢަތް ނިންމުމުގެ ރިޕޯޓުގެ 3 އަދި 2 ވަނަ ނަންބަރުގައި ފާހަގަކޮށްފައިވާކަމެވެ.

10.4 [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible]، އައްޔަންކުރުމުގައި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، ޝަރީޢަތުން [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

10.4.1 [illegible] [illegible] އިބްތިދާއީ [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible]، ނަމަވެސް މިމައްސަލައިގައި ކޯޓުން ނިންމާފައިވަނީ އިބްތިދާއީ [illegible] ފަރާތުން ހުށަހެޅި [illegible] [illegible] ނަތީޖާ [illegible] [illegible] [illegible]، މިއީ ޤާނޫނުއަސާސީގެ 20 ވަނަ މާއްދާއިން [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

10.4.1.1 މިނުކުތާގެ ޢަރުޟުގައި [illegible] މޫސާގެ ފަރާތުން ފާހަގަކޮށްފައިވަނީ، ބިން ޢައްޔަންކުރުމާއި ބައިކުރުމުގައި ބިމުން ލިބޭ ފަރާތްތަކުގެ ދެމެދުގައި އެއްބަސްވުމަކަށް ނާދެވޭ ޙާލަތްތަކުގައި ފުރުޞަތު [illegible] ގޮތެއް ކަނޑައަޅަނީ ބިން [illegible] [illegible] [illegible]. އަދި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] އަދުލުވެރި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] 3 ވަނަ ނުކުތާގައި [illegible] [illegible].

10.5 **ފަސްވަނަ ނުކުތާއަކީ،** [illegible] [illegible] ގޯތީގެ [illegible] 185.56 އަކަފޫޓު [illegible].

10.5.1 މިނުކުތާގެ [illegible] [illegible] [illegible] ފާހަގަކޮށްފައިވަނީ، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] 435 އަކަފޫޓުގެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

ނިންމާފައިވާ ނިންމުމުގެ ސަބަބުން ޤާނޫނުއަސާސީގެ 15 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ އަދުލުވެރިކަމާއި ހަމަހަމަކަމާއެކު ޝަރީޢަތް ހިންގުމުގެ ޙައްޤާއި 20 ވަނަ މާއްދާއިން ލިބިދޭ އިންސާފުވެރިކަމާއެކު ޝަރީޢަތް ކުރުވުމުގެ ޙައްޤާއި ޚިލާފުކަމަށް ދާނެ ކަމަށެވެ.

10.5.1.1 މިނުކުތާގެ ބައްދަލުގައި ނަޒީރާ މޫސާގެ ފަރާތުން ބުނެފައިވަނީ، މަރްޙޫމާ އާމިނަތު ސަލީމާގެ ތަރިކަ މުދަލަކީ އިބްރާހީމް ހުސައިން އާއި ދެމެދުގައިން ނަޒީރާ މޫސާއަށްވުރެ ބައްޕާ މުދަލުގަޔާއި، އެވީހީގައިވާ އިޤްރާރުގެ މިޔަކުރިކަމާމެދު ދެއްވިކަނުގެ އެއްވެސް ބައްޔެއް އިޤްރާރު ޤަބޫލު ކުރެވިފައި ނުވާކަމަށެވެ.

10.6 ހަވަނަ ނުކުތާއަކީ، މ. ސަޢިނާރިއާ އެވިދާ ގޭގެ ދެމެދު ނިންމުމާއި އެއްގޮތަށް އިސްތިޢުނާފު ކުރެވިފައިވާ ހިމެނޭ ބިމުގެ 435 އަކަފޫޓު ބިންކޮޅު، އެބިމުގައިވާ އިމާރާތް ސަލީމާއަށް ބިމުގެ ބައި، އެގޮތުން ދޫކުރުމުގައި ނުވާތީ ދުވަހުން އަދާލަތު ބަރާބަރުގައި، ހުކުމުގެ ބަސްތުގައި އަދި އިމާރާތުގެ ވާރުތަ ސަލީމާގެ ބަސްތުގައި އިސްތިޢުނާފު ކުރެވިފައިވާ ބިމުގެ ބައި ހަވާލުކޮށްފައިވާ، ނަޒީރާ މޫސާ ވަކީލް ކުރައްވާފައިވާ ޝަރީޢަތުގެ ބަޔާންކުރުމުގައި ބައްދަލުކުރައިވާ ވަކިކަމަކުން ދިރާސާ ކުރެއްވުމުން މަސައްކަތް ނިންމާފައިވުން ކަމަށް ބުނެ ހަމަޖެ ނުކުތާއެވެ.

10.6.1 މިނުކުތާގެ ތަފްސީލުގައި އިސްތިޢުނާފު ބުނެފައިވަނީ، މ. ސަޢިނާރިއާ އެވި ދާރާ ގޭގެ ދެމެދު ނިންމުމާއި އެއްގޮތަށް އިސްތިޢުނާފު ކުރެވިފައިވާ ހިމެނޭ ބިމުގެ 435 އަކަފޫޓު ބިންކޮޅު، އެބިމުގައިވާ އިމާރާތް ސަލީމާއަށް ބިމުގެ ބައި، އެގޮތުން ދޫކުރުމުގައި ނުވާތީ ދުވަހުން އަދާލަތު ބަރާބަރުގައި ހުކުމުގެ ބަސްތުގައި އަދި އިމާރާތުގެ ވާރުތަ ސަލީމާގެ ބަސްތުގައި އިސްތިޢުނާފު ކުރެވިފައިވާ ބިމުގެ ބައި ހަވާލުކޮށްފައިވާކަމާއި، ނަމަވެސް މިކަން ޝަރީޢަތުން ބަލައިނުގަތުމުން، ޤާނޫނުއަސާސީގެ 15 ވަނަ މާއްދާއާއި 20 ވަނަ މާއްދާއިން ލިބިދޭ ހަމަހަމަކަމުގެ ޙައްޤު ގެއްލިފައިވާކަމަށެވެ.

10.6.1.1 ދިފާޢުގެ ރައްދުގައި ނަޒީލާ މޫސާގެ ފަރާތުން ބުނެފައިވަނީ، ވަސިއްޔަތަކީ ޝަރުޢީ އުސޫލުތަކުގެ ތެރެއިން ދެވޭ އެއްޗެއްކަމަށްވީނަމަވެސް، އެހެން ޝަރުޢީ އުސޫލުތައް ފުރިހަމަކުރުމަށް އެހެން ވާރިސުން [illegible] [illegible] [illegible] ޝަރުޢީ [illegible] އެހެން [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] އަދި ޝަރުޢީ އުސޫލުތަކުގެ ތެރެއިން [illegible] [illegible] [illegible].

އުޒުރުތައް:

11. އިސްތިއުނާފު ކުރާ ފަރާތުން އުޒުރުގައި ކަމަށް ފާހަގަކޮށްފައިވަނީ، ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 3088/Cv-C/2017 ޤަޟިއްޔާއިން [illegible] [illegible] 870 އަކަފޫޓު [illegible] ގޯތީގެ ބިންބައިކޮށް، [illegible] [illegible] ގޯއްޗަކުން [illegible] 63.84 އަކަފޫޓުގެ [illegible] މިންގެ ގޯތިއެއް [illegible]، [illegible] ގޯތިއާއި [illegible]، ގޯތީގެ އުތުރުން އޮތް 185.56 އަކަފޫޓުގެ ބައި [illegible] ކުރު [illegible]، [illegible] ނަޒީލާ މޫސާއަށް އަދި [illegible] ގޯތީގެ [illegible] އޮތް 620.6 އަކަފޫޓުގެ ބައި [illegible] ކުރު [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، ސިވިލް ކޯޓުން [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 3088/Cv-C/2017 ޤަޟިއްޔާއިން [illegible] [illegible] [illegible].[10]

12. އިސްތިއުނާފު ދަޢުވާ ފަރާތުން އުޒުރުތަކުގައި ފާހަގަކޮށްފައިވަނީ، ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 3088/Cv-C/2017 [illegible] އެއްވެސް [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ޝަރުޢީ [illegible] [illegible] [illegible] އިސްތިއުނާފު ކުރާ ފަރާތުން [illegible]، އިސްތިއުނާފު ދަޢުވާ ފަރާތުން [illegible]، ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 3088/Cv-C/2017 ޤަޟިއްޔާގެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، ސިވިލް ކޯޓުގެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].[11]

---

[10] [illegible] [illegible] ފަރާތުން ހުށަހަޅާފައިވާ އިސްތިއުނާފު ފޯމުގެ "އުޒުރުތައް"

[11] ނަޒީލާ މޫސާގެ ފަރާތުން ހުށަހެޅި އިސްތިއުނާފުގެ ދިފާޢުގެ ޖަވާބުގެ "[illegible]"

[illegible] ފުރަގަސްކުރެވުނު ކަންތައްތައް:

13. މިމައްސަލައިގައި އިސްތިއުނާފު 6 (ހައެއް) ނުކުތާ ހުށަހަޅާފައިވާއިރު، އެނުކުތާތަކުން މައިގަނޑު ގޮތެއްގައި އުފެދިފައިވަނީ އަންނަނިވި ސުވާލުތަކެވެ.

13.1. ސިވިލް ކޯޓުގެ ނިންމުމަކީ މަދަނީ ކޯޓުގެ ނަންބަރު 918/MC/2007 ޤަޟިއްޔާއަށް ރިޢާޔަތްކުރުމެއް ނުވި، އެ ޤަޟިއްޔާއިން އިބްތިދާއީ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ތޯ؟

13.2. މައްސަލަ [illegible] [illegible] އިބްތިދާއީ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ޤާނޫނީ އުސޫލުތަކާ ޚިލާފުވޭތޯ؟

13.3. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ޤާނޫނީ އުސޫލުތަކާ ޚިލާފުވޭތޯ؟

13.4. [illegible] [illegible] އިބްތިދާއީ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] މައްސަލަ [illegible] ޤާނޫނީ އުސޫލުތަކާ ޚިލާފުވޭތޯ؟

13.5. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ފުރަގަސްކުރި [illegible] [illegible] ތޯ؟

މަދަނީ ކޯޓުގެ ނަންބަރު 918/MC/2007 ޤަޟިއްޔާ

14. އިސްތިއުނާފުގައި ހުށަހަޅަ ނުކުތާގައި ދެވަނަ ނުކުތާގައި އިބްތިދާއީ ކޯޓުގެ [illegible] ފުރަގަސްކުރާ އެއް ކަމަކީ މަދަނީ ކޯޓުގެ ނަންބަރު 918/MC/2007 ޤަޟިއްޔާއިން [illegible] [illegible] އިން 435 އަކަފޫޓު ބިން މިލްކުވެފައިވާ ކަމަށެވެ.

15. މަދަނީ ކޯޓުގެ ނަންބަރު 918/MC/2007 ޤަޟިއްޔާއަކީ، [illegible] [illegible] މައްސަލައެކެވެ. އެމައްސަލައިގައި އިބްތިދާއީ [illegible] [illegible] ދެވިފައިވަނީ، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] މައްސަލައަކާ [illegible]

ބިން އައްޔަންކޮށް މައްސަލަތައް ނިންމުމަކީ އާންމުކޮށް އަމަލުކުރަމުންދާ އުސޫލެކެވެ. އެހެންނަމަވެސް، މިމައްސަލައިގައި ބެލެނިވެރިންނަށް ބިމުން ލިބިގެންވާ ބައި އައްޔަންކޮށްފައި ނުވެއެވެ. [illegible] [illegible][12] [illegible] އެފަދައިން ބިން އައްޔަންކުރެވިފައި ނުވެއެވެ. އެހެންކަމުން، މަދަނީ ކޯޓުގެ ނަންބަރު 918/MC/2007 ޤަޟިއްޔާގައި އިބްރާހީމް ޔޫސުފްއަށް 435 އަކަފޫޓު ބިން މިލްކުވެފައިވާ ކަމަށް ކަނޑައަޅާފައިވާ ކަމަށް އިބްރާހީމް ޔޫސުފް [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

16.މަދަނީ ކޯޓުގެ ނަންބަރު 918/MC/2007 ޤަޟިއްޔާއިން ހާސިލްކޮށްފައި ނުވާކަމަށް އިބްރާހީމް ޔޫސުފް ބަޔާންކޮށްފައި [illegible]، [illegible] [illegible] ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 3088/Cv-C/2017 ޤަޟިއްޔާގެ ނިންމުމުގައި ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 918/MC/2007 ޤަޟިއްޔާއިން އިބްރާހީމް ޔޫސުފަށް [illegible] ލިބިފައިވާ [illegible] އަދި ބިން އައްޔަނުކުރުމުގައި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] އެނގެއެވެ.[13]

ބިން އައްޔަނުކުރުމުގެ [illegible] [illegible] [illegible]

17.[illegible] ކުރާ ފަރާތުގެ ފުރަތަމަ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] ސިވިލް ކޯޓުން [illegible] މައްސަލައަކީ، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ބިން [illegible] [illegible].

18. މައްސަލައިގެ [illegible] [illegible] [illegible] ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 3088/Cv-C/2017 ޤަޟިއްޔާގައި އިބްރާހީމް ޔޫސުފް [illegible] ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު

---

[12] [illegible] [illegible]

[13] ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 3088/Cv-C/2017 ޤަޟިއްޔާގެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] 4 ގެ [illegible] [illegible]

918/MC/2007 ޤަޟިއްޔާއިން [illegible] 435 ޤާނޫނު [illegible] [illegible] ބަޔާންކުރެވިފައެވެ. [illegible] އެކޯޓުގައި ހިނގަމުންދަނިކޮށް، 18 ޖަނަވަރީ 2018 ގައި، ނަޖީބާ މޫސާގެ ފަރާތުން އެކޯޓުގެ ނަންބަރު 270/Cv-C/2018 ޤަޟިއްޔާ ހުށަހެޅިއެވެ. އެޤަޟިއްޔާގައި ނަޖީބާ މޫސާ އެދިފައިވަނީ، ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 1934/Cv-C/2011 ޤަޟިއްޔާގައި [illegible] ނަޖީބާ މޫސާއަށް ލިބިފައިވާ ބިން [illegible][14]

19. [illegible][15] [illegible] [illegible][16]

20. ސިވިލް ކޯޓުގެ [illegible]

21. [illegible][17] [illegible][18] [illegible]

---

[14] ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 270/Cv-C/2018 ޤަޟިއްޔާގެ ޙުކުމުގެ 1

[15] ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 3088/Cv-C/2017 އާއި ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 270/Cv-C/2018

[16] ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 3088/Cv-C/2017 ޤަޟިއްޔާގެ ޙުކުމުގެ 2 އަދި ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 270/Cv-C/2018ގެ ޙުކުމުގެ 2

[17] 2017/SC-A/28

[18] ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 2018/SC-A/31 ޤަޟިއްޔާ.

[illegible][19] ޤަޟިއްޔާގެ ފާހަގަކުރެވުނު ނުކުތާގެ 13 ވަނަ ނަންބަރުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވަނީ،

"ސިވިލް ކޯޓާއި ފެމިލީ ކޯޓުން [illegible]" [illegible]

22. ސުޕްރީމް ކޯޓުން [illegible] މައްސަލަ ނިންމާފައިވަނީ، 24 ޑިސެމްބަރު 2020 ގައެވެ. މިމައްސަލަ ދަށު ކޯޓުން ބަލައި ނިންމާ މިކޯޓަށް އިސްތިއުނާފު ކުރުމުން ފަހުން [illegible] ޤަޟިއްޔާއެކެވެ. [illegible]، ސުޕްރީމް ކޯޓުން [illegible] ކުރިން ވެސް [illegible]

23. އިސްތިއުނާފު [illegible] ނުކުތާގައި [illegible] މިކޯޓުގެ [illegible][20] [illegible] ތަރިކަ، ހިބަ، [illegible] ފަދަ ގިނަ [illegible]

---

[19] ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 2018/SC-A/31 ޤަޟިއްޔާ.

[20] 2019/HC-A/330

24. މިމައްސަލައިގައި ލއ.ސައިނާރިއާ ގޮތުގެ ބިން އައްޔަންކުރުމުގެ ދެމައްސަލަ އެއްފަހަރާ ބަލައިގަތުން ހުށަހެޅިފައިވަނިކޮށް، މިދެމައްސަލަ އެކު އޮތުގައި ހިންގުމަށް ބަލައިގަތުން ނިންމާ ބިން އައްޔަންކުރުމުގައި ދެފަރާތަށް ލާޒިމު ހުކުމްކުރުމުގެ ފުރުޞަތު ދިނުމަށް ވެއެވެ.

25. އަދި، އިސްލާމީ ޝަރީޢަތުގެ ފުޤަހާއުން ހުށަހެޅި ޙައްޤު ބަލައިގަތުމުގައިވާ ނިންމުމުގެ ސަބަބު ސާފުކޮށް ބަޔާންކޮށްފައިވެއެވެ. އެގޮތުން އެމައްސަލައިގެ ބަލައިގަތް ނިމުން ގޮތުގެ ޙަވާލާގެ ފާހަގަކުރެވުނު ނުކުތާ 3 ގައި ފަންނީގޮތުން ފާހަގަކޮށްފައިވަނީ "... [illegible] [illegible] [illegible] މައްސަލަ ހުށަހެޅި އިސްލާމީ [illegible] މައްސަލަ ހުށަހެޅި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] 435 ([illegible] [illegible] [illegible] [illegible]) [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] 240 ([illegible] [illegible]) [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] މައްސަލަ ހުށަހެޅި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] މައްސަލަ ހުށަހެޅި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ކަމެވެ."

26. އެހެންކަމުން، އިސްތިޢުނާފު ކުރި ފަރާތުން ހުށަހެޅި ޙައްޤު އެއްގޮތަށް ބިން އައްޔަންކުރެވިގެން ނަމަ ކަމަށާއި، އެގޮތުން ފެންނަ ސަބަބު ސާފުކޮށް ބަޔާންކޮށްފައިވާ މިންވަރުގައި އިސްތިޢުނާފީ ތިންވަނަ ނުކުތާގައި އިސްތިޢުނާފު ކުރި ފަރާތުން ހުށަހެޅި ކުރެހުންތަކަށް ބަލައިގަނެ ރިޢާޔަތްކުރާ ކަމަށް ބުނާ ބުނުމުގައި އިސްތިޢުނާފީ ޝަރީޢަތުގެ ވަރުގެ ބަރުދަން ގޮތުގެ އުޞޫލު[21] ކަމުގައި ނުދެކެމެވެ.

---

[21] ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 2019/SC-L/91 "މައްސަލަ [illegible] [illegible]" ގެ ޤަޟިއްޔާ

ގުރުއަތުލުން

27. އިސްތިއުނާފު ހަތަރުވަނަ ނުކުތާގައި، އިބްތިދާއީ ކޯޓުގެ ފަރާތުން ބުނެފައިވަނީ، [illegible] ބިން [illegible] [illegible] ދިވެހިރާއްޖޭގެ ކޯޓުތަކުން އަމަލުކުރާ އުސޫލަކީ ބެލެނިވެރިންގެ [illegible] [illegible] ބަލާއިރު، ބެލެނިވެރިން އެއްބަސްވުމަށް ނައިސްފިނަމަ، ގުރުއަތުލުން ކަމަށާއި، ނަމަވެސް މިމައްސަލައިގައި ކޯޓުން ނިންމާފައިވަނީ، އިބްތިދާއީ ކޯޓުގެ ފަރާތުން [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، މިއީ ޤާނޫނުއަސާސީގެ 20 ވަނަ މާއްދާގައި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] މާއްދާގައި [illegible] [illegible] އަދުލު އިންސާފުގެ ހަމަތަކާ [illegible] [illegible] ނިންމުމެއްކަމަށެވެ.

28. ބިން [illegible] ބެލެނިވެރިން [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] އަމަލުކުރާ އުސޫލަކީ، ބިން [illegible] ބެލެނިވެރިން [illegible] [illegible] ބެލެނިވެރިންގެ ދެމެދުގައި [illegible] ބިން [illegible] [illegible] ވަކި ފަރާތަކަށް ނުވަތަ ވަކި [illegible] އިސްކަންދީ، [illegible] [illegible] ބިން [illegible] ބެލެނިވެރިންގެ ދެމެދުގައި [illegible] ހަމަހަމަކަން [illegible] ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޤާނޫނުއަސާސީގެ 20 ވަނަ މާއްދާގައި [illegible] ހަމަހަމަކަމުގެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ބެލެނިވެރިންގެ ދެމެދުގައި ބިން [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ބެލެނިވެރިންގެ [illegible]

ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގެ ނަންބަރު [illegible] [illegible] ވ. [illegible] [illegible] [illegible] އަދި [illegible] 5 [illegible][22] [illegible] ކަނޑައަޅުއްވާފައިވެއެވެ.

29. ދެން [illegible] [illegible]، [illegible] ވ. [illegible] [illegible][23] ([illegible] [illegible]) [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible].

30. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

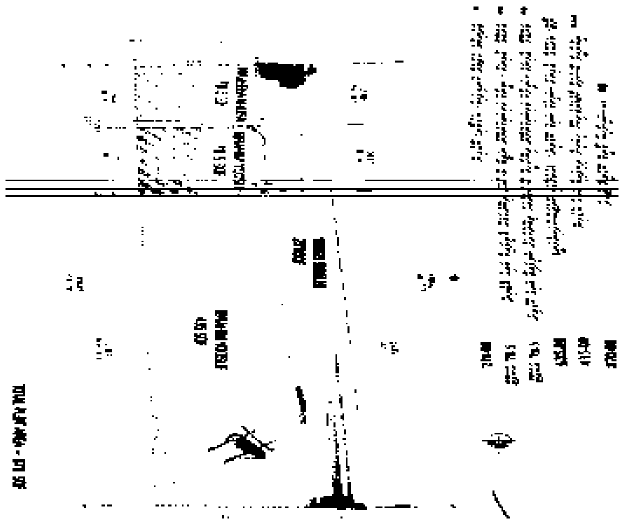

---

[22] 2018/HC-A/97

[23] 2010/HC-A/112

31. ނަޒީރާ މޫސާ ދަށު ކޯޓަށް ހުށަހެޅި އެންމެ ފަހުގެ ޗާޓަކީ އަންނަނިވި ޗާޓު ކަމުގައި ބެލެވެއެވެ.

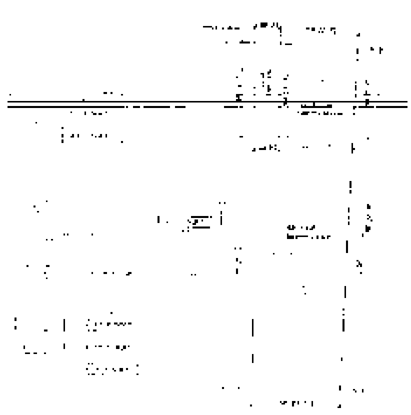

32. މިދެ ޗާޓުން ބަލާއިރު، އެއްވެސް ބެލެނިވެރިއެއްގެ ހުށަހެޅުމަކީ، ހަމަހަމައަށް ބިން ބައިކުރުމުގެ ހުށަހެޅުން ނޫންކަން އެނގެއެވެ. އެގޮތުން މިދެ ބެލެނިވެރިންވެސް، އެއް ފަރާތުން ހުށަހަޅާ ޗާޓަށް އަނެއް ފަރާތުން އެއްބަސް ނުވާކަން ފާހަގަކުރެވެއެވެ. މީގެ ތެރެއިން ވަކި ޗާޓެއް ޝަރީޢަތުން އިޚްތިޔާރުކުރި ސަބަބު ދަށު ކޯޓުން ފާހަގަކޮށްފައިވާ އަންނަނިވި ފަދައިންނެވެ.

32.1. މިމައްސަލައިގައި އިބްރާހީމް ހުސްނު ހުށަހެޅި ޗާޓު ޝަރީޢަތުން ބަލައި ނުދީ، ޝަރީޢަތުން ބިން މިނުމުގެ ރިޕޯޓުގެ ޕެރެގްރާފް 03 (ތިނެއް) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ފަދައިން، ބިމުގެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] (ނަތީޖާއެއްގެ ގޮތުން އެފަރާތުގެ ވާރިސުން) ގެ މަސްލަހަތަށްޓަކައި އުނިކަން [illegible] ކަމަށް ޝަރީޢަތުން [illegible] ކަމުގައި ބެލެވެއެވެ.

32.2. ނަޒީރާ މޫސާގެ ފަރާތުން ހުށަހެޅި ޗާޓާއި އިބްރާހީމް ހުސްނުގެ ފަރާތުން ހުށަހެޅި ޗާޓުގެ [illegible] މިނިސްޓްރީ އޮފް ހައުސިންގ އެންޑް އިންފްރާސްޓްރަކްޗަރއިން ފޮނުވާފައިވާ[24] ޗާޓުގައި އަދި ބަލައި ޝަރީޢަތުން [illegible] [illegible] [illegible] 4 ފޫޓު ނުކުތާގައި ޝަރީޢަތުން ފާހަގަކޮށްފައިވާ އަންނަނިވި ފަދައިންނެވެ.

4- މިނިސްޓްރީ އޮފް ހައުސިންގ އެންޑް އިންފްރާސްޓްރަކްޗަރގެ ނަންބަރު 138-LBS1/144/2018/371 (16 ޖަނަވަރީ 2018) ސިޓީއާއެކު ފޮނުވާފައިވާ ދެ ޗާޓުގެ ތެރެއިން [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ޗާޓުގެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

---

[24] މިނިސްޓްރީ އޮފް [illegible] ނަންބަރު 138-LBS1/144/2018/371 (16 ޖަނަވަރީ 2018)

[illegible] 185.56 (ސަތޭކަ އަށްޑިހަ ފަހެއް ޕޮއިންޓް ފަހެއް ހައެއް) މިލިއަން [illegible] 620.6 (ހަ ސަތޭކަ ވިހި ޕޮއިންޓް ހައެއް) މިލިއަން [illegible] 4 '(ހަތަރެއް ފޭޒް) [illegible] 63.84 (ފަސްދޮޅަސް ތިނެއް ޕޮއިންޓް އަށެއްހަތަރެއް) މިލިއަން [illegible]

[illegible] 870 (އަށްސަތޭކަ ހަތްދިހަ) މިލިއަން [illegible] 435 (ހަތަރުސަތޭކަ ތިރީސް ފަހެއް) މިލިއަން [illegible] 4 '(ހަތަރެއް ފޭޒް) [illegible] 63.84 (ފަސްދޮޅަސް ތިނެއް ޕޮއިންޓް އަށެއް ހަތަރެއް) މިލިއަން [illegible] 31.92 (ތިރީސް އެކެއް ޕޮއިންޓް ނުވައެއް ދޭއް) މިލިއަން [illegible] 403.08 (ހަތަރުސަތޭކަ ތިނެއް ޕޮއިންޓް ސުމެއް އަށެއް) މިލިއަން [illegible] 201.54 (ދުއިސައްތަ އެކެއް ޕޮއިންޓް ފަހެއް ހަތަރެއް) މިލިއަން [illegible] 63.84 (ފަސްދޮޅަސް ތިނެއް ޕޮއިންޓް އަށެއް ހަތަރެއް) މިލިއަން [illegible] 604.62 (ހަސަތޭކަ ހަތަރެއް ޕޮއިންޓް ހައެއް ދޭއް) މިލިއަން [illegible] 201.54 (ދުއިސައްތަ އެކެއް ޕޮއިންޓް ފަހެއް ހަތަރެއް) މިލިއަން [illegible]

[illegible] 620.6 (ހަސަތޭކަ ވިހި ޕޮއިންޓް ހައެއް) މިލިއަން [illegible] 185.56 (ސަތޭކަ އަށްޑިހަ ފަހެއް ޕޮއިންޓް ފަހެއް ހައެއް) މިލިއަން [illegible] 138-LBS1/144/2018/371 (16 [illegible] 2018) [illegible] 4 '(ހަތަރެއް ފޭޒް) [illegible] 63.84 (ފަސްދޮޅަސް ތިނެއް ޕޮއިންޓް އަށެއް ހަތަރެއް) މިލިއަން [illegible] 185.56 (ސަތޭކަ އަށްޑިހަ ފަހެއް ޕޮއިންޓް ފަހެއް ހައެއް) މިލިއަން [illegible] 620.6 (ހަސަތޭކަ ވިހި ޕޮއިންޓް ހައެއް) މިލިއަން [illegible].”

33. މިމައްސަލައިގައި ހިމެނޭ [illegible].

ބަޖެޓް [illegible] [illegible]	އިބްތިދާއީ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]	ނިހާއީ [illegible] [illegible] [illegible]	[illegible] [illegible] [illegible]	[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]	އިބްތިދާއީ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]	ނިހާއީ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
އިބްތިދާއީ [illegible] ބަޖެޓް	513.5 78.5+435	78.5	278 [illegible]	278 [illegible] [illegible]	29 [illegible][25]	13 [illegible][26]
ނިހާއީ [illegible] ބަޖެޓް	620.6	185.5	[27]63.9	31.92 [illegible] [illegible]	55.84 [illegible][28]	25.79 [illegible][29]

---

[25] 08 ޖުލައި 2024 ވަނަ ދުވަހު ހައިކޯޓުގެ ޝަރީޢަތުގެ މަޖިލީހުގައި އިސްތިއުނާފު ކުރި ފަރާތުން ހުށަހަޅާފައިވާ - [illegible] ސަފްހާ 15

[26] [illegible]

[27] 08 ޖުލައި 2024 ވަނަ ދުވަހު ހައިކޯޓުގެ ޝަރީޢަތުގެ މަޖިލީހުގައި އިސްތިއުނާފު [illegible] ފަރާތުން ހުށަހަޅާފައިވާ- [illegible] ސަފްހާ 23

[28] މިނިސްޓްރީ އޮފް އިންފްރާސްޓްރަކްޗަރގެ ނަންބަރު LBD-BS/US/2017/204 (26 [illegible] 2017)

[29] މިނިސްޓްރީ އޮފް އިންފްރާސްޓްރަކްޗަރގެ ނަންބަރު LBD-BS/US/2017/205 (26 [illegible] 2017)

34. އެހެންކަމުން، މިމައްސަލައިގައި ބެލެނިވެރިންގެ ފަރާތުން ހުށަހަޅާފައިވާ ޗާޓުތަކުގެ ތެރެއިން ވަކި ޗާޓެއް އިޢްތިރާޒުކުރެވުނު ސަބަބު ސާފުކޮށް އެނގޭއިރު، އަދި އެސަބަބަށް [illegible] މިހާލަތުގައި ދަށު ކޯޓުގެ އެނިންމުމަށް މިކޯޓުން ބަދަލެއް ގެނަން ޖެހޭ ކަމުގައި ނުފެނެއެވެ.

[illegible]

35. އިސްތިއުނާފީ ފަސްވަނަ ނުކުތާގެ ތަފްސީލުގައި އިބްތިދާއީ ޝަރީޢަތް [illegible]، [illegible] އިން އިބްތިދާއީ ޝަރީޢަތުން ހިބައިން ދީފައިވާ 435 އަކަފޫޓުގެ ބިމުގައި އިބްތިދާއީ ޝަރީޢަތުގެ [illegible] [illegible] އިމާރާތް [illegible] [illegible] [illegible] 15 ވަނަ [illegible] [illegible] [illegible] 20 ވަނަ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

36. މިނުކުތާގެ ތަފްޞީލުގައި ނަޒީރާ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] އިބްތިދާއީ ޝަރީޢަތުގެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] އިބްތިދާއީ ޝަރީޢަތުން [illegible] [illegible].

37. މިމައްސަލައިގައި ކަން ހިނގާފައިވާގޮތް ބަލާއިރު، ބިން [illegible] މަދަނީ ކޯޓުގެ ނަންބަރު 918/MC/2007 ގެ ޤަޟިއްޔާއިން އިބްތިދާއީ ޝަރީޢަތުން ނިންމާފައިވާ ބައެއް [illegible] ބިން [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ކޯޓުގެ [illegible] [illegible] 5 ވަނަ [illegible] [illegible] "[illegible] [illegible] ކޯޓުގެ ނަންބަރު 3088/Cv-C/2017 [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ކޯޓުގެ ނަންބަރު

270/Cv-C/2018 [illegible]

38. [illegible]

[illegible]

39. [illegible] 15 [illegible] 20 [illegible]

40. [illegible][30] [illegible][31]

---

[30] [illegible] (2004)

[31] [illegible] (9 ވަނަ ބައި) – [illegible] 5 – [illegible]

ދަށު މަޙްކަމާގައި ހުށަހަޅާފައިނުވާ[32] ހެކިން ބަލައިގަތުމީ، އެހެނީ ބަލައިގަންނަންޖެހޭނީ އިސްތިއުނާފުގައި ހުށަހަޅައި[33] އޮތް ހެކިގައި ނުހިމެނެއެވެ.

ފަސްވަނަ މުޙައްމަދު ސަލީމްގެ ދަޢުވާ:

41. ފަސްވަނަ ފަރާތުގެ ފަރާތުގެ ދަޢުވާ އަރުވާން ބާޠިލު ކުރަމެވެ.

ފަސްވަނަ މުޙައްމަދު ސަޢީދު ޢަބްދުﷲގެ ދަޢުވާ:

42. ފަސްވަނަ ފަރާތުގެ ފަރާތުގެ ދަޢުވާ އަރުވާން ބާޠިލު ކުރަމެވެ.

އިސްތިއުނާފުކުރުމުގެ އިޖުރާއަތު ބަދަލުކޮށްފައިވުން

43. މިޤަޟިއްޔާ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގައި ހުކުމްކުރުމުން، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގައި މި ޤަޟިއްޔާ އިސްތިއުނާފުކުރުމުގެ ބައްޔާ މައްސަލައިގެ ހުސްކުރުމުން ދިމާވެފައެވެ. އެގޮތުން އިޖުރާއަތުގެ ގޮތުން[34] ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓަށް މައްސަލަ އިސްތިއުނާފުކުރުމަށް ހުށަހަޅާނީ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުން ނިންމުން ނިންމާތާ 30 (ތިރީސް) ދުވަހުގެ ތެރޭގައެވެ.[35] މި މުއްދަތުގެ ތެރޭގައި ސަމާލުކަމަށް ނިންމުންތަކުގެ ނިޔާ ބަލާލާފައިނުވާނަމަ، އިސްތިއުނާފުކުރުމުގެ މުއްދަތު ގުނަން ފެށޭނީ ސަމާލުކަމަށް ނިންމުންތަކުގެ ނިޔާ ބަލާލުމާ ތަރުތީބުން ފެށިގެންނެވެ.[36] އެހެންނަމަވެސް، ސަމާލުކަމަށް ނިންމުންތަކުގެ ނިޔާގެ މުދައްދަތު ބޭނުންކޮށް އިސްތިއުނާފު ހުށަހަޅާނީއެވެ.[37]

---

[32] ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ އާދިރަނު އަހުމަދު ވ ދިވެހިދައުލަތު ނަމްބަރު އަސްދުލްވަހީދު – [2024] SC 50

[33] ދިވެހި ސަރުކާރުގެ މަދަނީގައި އިސްތިއުނާފު ކޯޓު ހުށަހެޅުން ދިނުން ފުރުޞަތުދީފައެވެ

[34] މިގޮތުގައި ދެކޮ އިސްތިއުނާފު މަދަނީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނު (ޤާނޫނު ނަންބަރު 32/2021)ގެ 284 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކުރެވިފައެވެ.

[35] މަދަނީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނު (ޤާނޫނު ނަންބަރު 32/2021)ގެ 284 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ)

[36] މަދަނީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނު (ޤާނޫނު ނަންބަރު 32/2021)ގެ 284 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ)

[37] މަދަނީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނު (ޤާނޫނު ނަންބަރު 32/2021)ގެ 284 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ)

ޙުކުމް:

ދެންފަހެ، މިސްލު ބެއްލެވުމުގައި ކަންކަން އޮތްގޮތުން ހުރުމާއެކު، ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 3088/Cv-C/2017 ގެ ޤަޟިއްޔާ އިސްތިއުނާފުކުރުމަށް ހ.ޖާދާ، މ.އެސްކެއިނިއާ އިބްރާހީމް ޝުކޫރުގެ ފަރާތުން ހުށަހަޅުއްވާ އިސްތިއުނާފު ސަބަބުތަކަކީ މަރުޙަލާގެ ބިނާކުރެވިފައިވާ، އެސިވިލްކޯޓުގެ ނިންމެވުމަށް ބަދަލު ގެނައުމަށް ފުދޭ ސަބަބެއް ނުވާ ކަމަށް ކަނޑައަޅައި، އެގޮތަށް މިޤަޟިއްޔާ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގެ ތިން ފަނޑިޔާރުންގެ އިއްތިފާޤުން ޙުކުމްކޮށްފީމެވެ.

މިޤަޟިއްޔާ ބަލައި ޙުކުމް ކުރީ:

ފަނޑިޔާރު މުޙައްމަދު ސަލީމް

ފަނޑިޔާރު ޢާއިޝަތު ޝުޖޫނު
(ރިޔާސަތު)

ފަނޑިޔާރު މުޙައްމަދު ސަމީޙު ޢަބްދުﷲ